

מים זכים

דורשי רשומות אמרו 'אין מים אלא תורה'
שנאמר 'הוי כל צמא לכו למים' (ב"ק פב.)

פרשת תזריע - מצורע

- ב -

והנה לפי הנ"ל עולה, שהדבר תלוי במחלוקת הפוסקים, האם ספירת העומר תדירה יותר, או שקידוש לבנה תדיר יותר, - וא"כ למעשה י"ל, שכיון שלדעת רוב הפוסקים הספירות אינן מעכבות זא"ז (ואמנם מי ששכח לספור יום אחד, ממשיך לספור בלא ברכה, כיון דספק ברכות להקל), לכן כאשר אנו מוכרחים להחליט את איזו מצוה עלינו להקדים בתחילה, הרי ש"ל שצריך להקדים את מצות ספירת העומר, שהיא נחשבת כמצוה תדירה יותר מקידוש לבנה לדעת רוב הפוסקים, וכנ"ל.

אכן באמת גם לדעת רוב הפוסקים ש"ל שהספירות אינן מעכבות זא"ז, ולדעתם זה נחשב שמקיימים את מצות ספירת העומר מ"ט פעמים בשנה, אך מ"מ אכתי יש צד לומר, דקידוש לבנה נחשב תדיר יותר מספירת העומר, וכדלהלן.

דהנה נחלקו האחרונים בכה"ג שיש לפנינו ב' מצוות, כאשר מצוה אחת מקיימים אותה הרבה פעמים, אך כל הפעמים מרוכזים בשבוע אחד למשל, - ומאידיך את המצוה השנייה מקיימים קצת פעמים, אך כל הפעמים מפוזרים בכל השנה כולה, - כך שלמעשה אם נסתכל על השנה כולה, יעלה שאת המצוה הראשונה מקיימים יותר פעמים מהמצוה השנייה, אך כאמור כל הפעמים של המצוה הראשונה מרוכזים בשבוע אחד, - וכעת יש לדון איזו מצוה מהן נחשבת כתדירה יותר.

- ג -

ובחתי"ס (סוכה נו. בדי"ה אלא שצ"ע) נקט בפשטות, שהקובע לזה הוא איזו מצוה מקיימים יותר פעמים בשנה, והיא נחשבת התדירה גם בכה"ג שהיא מרוכזת בשבוע אחד בלבד, (וכתב שם שדווקא לומר שהקובע לזה הוא איזו מצוה מפוזרת יותר בכל השנה, דזוהי סברא חדשה שלא ראה).

ומאידיך **בערוך לנו** (שם, על תוד"ה עד כאן) דן בזה, וכתב לבסוף שהמגמ' בשבועות (ט.) מוכח שהקובע לזה הוא, איזו מצוה מפוזרת יותר בכל השנה, והיא נחשבת התדירה יותר גם בכה"ג שלמעשה מקיימים אותה פחות פעמים מהמצוה השנייה.

וכן מטו משמ"י **דהגר"א גנובסקי** זצ"ל, שהוכיח ממש"כ ה'מטה אפרים' (סי' תקפ"א, ו) לגבי ר"ח אלול, שבמקומות שרגילים לומר את מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי' בסוף התפילה, אזי יש להקדים את מזמור 'ברכי נפשי' לפני מזמור 'אורי וישעי', כיון שמזמור 'ברכי נפשי' הוא תדיר בכל ר"ח, ע"כ דברי המט"א.

והוכיח מזה הגאון הנ"ל, שאע"פ שבפועל אומרים את מזמור 'אורי וישעי' כמאה פעמים בשנה, ואילו את מזמור 'ברכי נפשי' אומרים רק ב"ח (שזה כ"ח פעמים בשנה), מ"מ המט"א החשיב את ה'ברכי נפשי' לתדיר יותר, כיון שזמן

מאמר זה נכתב בשנה שעברה, בזמן שכלל ישראל שבארץ הקודש התפללו בחצרות, מחמת הזהירות מנגיף הקורונה ר"ל, וחדשות לבקרים התעוררו אז נידונים חדשים, - ובצוק העיתים המאמר התפרסם בשעתו בתפוצה מצומצמת בלבד, - ועל אף שברחמי ה"ת עלינו, בתי הכנסיות שוב מלאים ושוקקי חיים כבתחילה, מ"מ אנו מביאים כאן את הדברים להגדיל תורה ולהאדירה!

א. הנה בימים כתיקונם, כאשר עומדות לפנינו מצוות ספירת העומר וקידוש לבנה, מנהג העולם הוא להקדים ולספור ספירת העומר בתחילה, ורק אח"כ לקיים את מצות קידוש לבנה, - אמנם בימים אלו יש לדון, דיש צד שצריכים להקדים את קידוש לבנה לפני ספירת העומר, כדיבואר להלן.

ב. ועוד יש לדון בימים אלו (שנת תש"פ) שהתפילות מתקיימות בחצרות, האם יכולים לקדש את הלבנה באותו מקום ממש שהתפללו תפילת ערבית, או"ד דלכתחילה צריכים לצאת ממקום התפילה, וללכת לקיים את מצות קידוש לבנה במקום אחר, כדיבואר להלן.

ויש לפלפל דב' הנידונים תלויים זה בזה, וכדלהלן.

- א -

דהנה ידוע לדון, כאשר עומדות לפנינו מצוות ספירת העומר וקידוש לבנה, איזו מצוה מהן נחשבת תדירה יותר, ויש להקדים לקיימה בתחילה משום דהתדיר קודם, - האם ספירת העומר נחשבת תדירה יותר, או"ד דקידוש לבנה נחשב תדיר יותר.

ורגילים לתלות זאת במחלוקת הפוסקים, האם הספירות שבכל ימי הספירה מעכבות זא"ז, וכששכח לספור יום אחד, אינו יכול להמשיך לקיים את מצות ספירת העומר, - או שהספירות שבכל יום ויום אינם מעכבות זא"ז, וגם אם שכח לספור יום אחד, אכתי יכול לקיים את מצות ספירת העומר בימים הבאים.

שלדעת הפוסקים שכל הספירות מעכבות זא"ז, י"ל שכל הספירות נחשבות כמצוה אחת ארוכה, וא"כ נמצא שאת מצות ספירת העומר מקיימים רק פעם אחת בשנה, ואילו את מצות קידוש לבנה מקיימים י"ב פעמים בשנה, ונמצא שקידוש לבנה תדיר יותר מספירת העומר.

אך לדעת הפוסקים שהספירות אינן מעכבות זא"ז, כיון שבכל יום ויום היא מצוה בפני עצמה, א"כ נמצא שאת מצות ספירת העומר מקיימים מ"ט פעמים בשנה, ואילו את מצות קידוש לבנה מקיימים רק י"ב פעמים בשנה, ונמצא שספירת העומר תדירה יותר מקידוש לבנה.

אמירתו מפורז בכל השנה, ומשא"כ זמן אמירת 'אורי וישעי' מרוכז בתקופה קטנה בשנה, ע"כ.

- ד -

ומעתה לדעת הערוך לנר והמט"א הנ"ל, שהקובע הוא איזו מצוה מפורזת יותר בכל השנה, א"כ נמצא שקידוש לבנה נחשב כתדיר יותר מספירת העומר (גם להנך דס"ל דבספירת העומר כל יום ויום הוא מצוה בפני עצמה), כיון שמצות קידוש לבנה מפורזת בכל השנה, ואילו מצות ספירת העומר מרוכזת רק בתקופה קטנה בשנה, וא"כ לדעתם לכאוי יש לדון, שצריך להקדים את קידוש לבנה בתחילה, ורק אח"כ לקיים את מצות ספירת העומר משום שהתדיר קודם.

ולפי"ז יש לדון, דממנהג העולם שנוהגים להקדים את ספירת העומר בתחילה, ורק אח"כ מקיימים את מצות קידוש לבנה, לכאוי יש מקום להוכיח, דלמעשה אנו נוקטים שהתדיר נקבע לפי איזו מצוה מקיימים בפועל יותר פעמים בשנה, שהיא נחשבת התדירה גם בכה"ג שהיא מרוכזת בתקופה קטנה בשנה בלבד, ודלא כדעת הערוך לנר והמט"א הנ"ל.

אמנם יש מקום לדחות, די"ל דכיון דלכתחילה בשביל לקיים את מצות קידוש לבנה צריך לצאת מביהכ"ס, כדקיי"ל ברמ"א (או"ח סי' תכו, ד) דאין מקדשין הלבנה תחת הגג, א"כ י"ל דאין זה נחשב שבי המצוות עומדות לפנינו, כיון שמצות קידוש לבנה אכת"י איננה לפנינו, ולכן שרי להקדים את ספירת העומר לפני קידוש לבנה, ואע"פ שבאמת יתכן שקידוש לבנה נחשב כתדיר יותר מספירת העומר, דמ"מ י"ל דכל דיני הקדימה הם רק כאשר ב' המצוות עומדות לפנינו.

[וש"ו בספר הנפלא 'לבנה בחידושה' ליידי הרה"ג אהרן שוב שליט"א (עמ' עז, ועמ' תרכט), שנו"ג בסב"א זו, והביא את דברי הנועד ביהודה, המהר"ש"ק והנצי"ב, עיי"ש ואכמ"ל].

- ה -

ומעתה לפי כל הנ"ל יש לדון בימים אלו (שנת תש"פ), שלאור המצב ששורר בארץ, התפילות מתקיימות בחצרות ובמקומות פתוחים, האם בכה"ג שמתפללים תפילת ערבית במקום פתוח, צריכים להקדים את קידוש לבנה לפני ספירת העומר, כיון שבעצם הקידוש לבנה נחשב כתדיר יותר מספירת העומר, מחמת שמצות קידוש לבנה מפורזת בכל השנה (וכדעת הערוך לנר והמט"א הנ"ל).

ואין לנו בגוונא הנ"ל את הטעם שבימים כתיקונם מקדימים בתחילה את ספירת העומר משום שהקידוש לבנה אינו לפנינו, כיון שכיום שאנו מתפללים במקומות פתוחים היא מצות קידוש לבנה כבר עומדת לפנינו מייד, - וא"כ בכה"ג יש לדון, האם עלינו להקדים את קידוש לבנה לפני ספירת העומר וכנ"ל.

או"ד דלמעשה יש לנו לנהוג כדברי החת"ס הנ"ל, שהקובע לענין תדיר הוא, איזו מצוה מקיימים יותר פעמים בשנה, והיא נחשבת התדירה גם בכה"ג שהיא מרוכזת בתקופה קטנה בשנה בלבד, ולפי"ז ספירת העומר נחשבת כתדירה יותר מקידוש לבנה, וא"כ עלינו להקדים את ספירת העומר לפני קידוש לבנה גם בכה"ג שאנו מתפללים במקומות פתוחים ובעצם ב' המצוות עומדות לפנינו.

- ו -

אכן באמת יש לדון, דגם כיום שמתפללים במקומות פתוחים, מ"מ אכת"י יתכן שלכו"ע צריכים להקדים את ספירת העומר לפני קידוש לבנה, - משום דהנה יעו"י במשנ"ב (סי' תכו, כא) שכתב וז"ל, 'ואין מקדשין הלבנה תחת הגג - אלא תחת כיפת השמים, והטעם דקידוש הלבנה הוא קבלת פני השכינה, ואין זה דרך כבוד שיהא עומד תחת הגג, לפיכך יוצאין מתחת הגג לרחוב, כדרך שיוצאין לקראת מלכים', עכ"ל.

ובפשטות נראה דאין העניין רק באופן שלילי שהעיקר הוא שלא יהי' במקום מקורה, אלא י"ל דהעניין הוא באופן חיובי, שלכתחילה צריך לצאת ממקומו וללכת לרחוב להקבלת פני השכינה, כדרך שיוצאים לקראת מלכים.

ולפי"ז י"ל, דבמצב ששורר היום שמתפללים במקומות פתוחים, אזי אם יקדשו את הלבנה באותו מקום שהתפללו ערבית, הרי יחסר בזה הדין שלכתחילה צריך 'לצאת להקבלת פני השכינה כדרך שיוצאים לקראת מלכים, - כיון שאע"פ שבמציאות עומדים תחת כיפת השמים, אך מ"מ אין בזה 'יצאה' להקבלת פני השכינה, כיון שהרי כבר עמדו קודם לכן בשעת תפילת ערבית באותו מקום בדיוק.

וא"כ יש מקום גדול לומר, דבכה"ג לכתחילה הציבור צריכים לצאת מהמקום שהתפללו בו ערבית, וללכת לקדש את הלבנה במקום אחר (ואפי' בסמוך למקום התפילה), כדי שיהי' בזה 'יצאה' להקבלת פני השכינה כדרך שיוצאים לקראת מלכים וכו"ל, - [ושו"ר שבספר 'לבנה בחידושה' הנ"ל (עמ' קלג) דן בכע"ז, בענין מי שפגש באקראי ציבור שמקדשים את הלבנה ורוצה להצטרף עימם, דלכאוי מפסיד בזה את הדין שלכתחילה צריך 'לצאת' להקבלת פני השכינה].

- ז -

ומעתה שוב י"ל, שגם במצב השורר כיום שמתפללים במקומות פתוחים, מ"מ יתכן שאכת"י לכו"ע שרי להקדים את ספירת העומר לפני קידוש לבנה, משום שגם לפי דעת הערוך לנר והמט"א הנ"ל (שבעצם קידוש לבנה נחשב כתדיר יותר מספירת העומר, כיון שהקידוש לבנה מפורז בכל השנה), אכת"י י"ל דכשעומדים בסיום תפילת ערבית אין ב' המצוות עומדות לפנינו, שהרי בכדי לקיים את מצות קידוש לבנה לכתחילה צריכים לצאת למקום אחר וכנ"ל, - וא"כ שוב י"ל דזה נחשב שרק מצות ספירת העומר עומדת כעת לפנינו ממש, ולכן לכו"ע שרי להקדימה בתחילה, גם אי נימא שבעצם קידוש לבנה תדיר יותר, וכנ"ל.

[ואמנם אכת"י יש לדון, האם לפי הנ"ל י"ל דהקיום של מצות קידוש לבנה מתחיל כבר בעצם ההליכה למקום אחר, וא"כ יעלה שגם מצות קידוש לבנה נמצאת לפנינו ממש, כיון שמתחיל לקיימה מייד בתחילת ההליכה, - או"ד שההליכה עצמה אינה נחשבת כלל כחלק מקיום המצוה, ואע"פ שלכתחילה צריך 'לצאת' להקבלת פני השכינה, ויל"פ בזה אך אכמ"ל].

ולמעשה יעו"י בשו"ת 'להורות נתן' (ח"א סי' כז) שדן בענין ספירת העומר קידוש לבנה הי מינייהו קדים, וכתב בזה כמה טעמים שיש להקדים מחמתן את ספירת העומר לפני קידוש לבנה, עיי"ש ואכמ"ל.

ניתן לזכות את הרבים ולהגדיל תורה ולהאדירה
ע"י הקלטת תגובות הערות והוספות
בקו 'מים זכים': 02-633-5850

כמו כן בקו זה ניתן להאזין
לתגובות שהתקבלו במערכת

המען לתגובות: יצחק זאב כגן
רח' נתיבות המשפט 81 מודיעין עילית
טל': 1515-271-55442 (תא קולי)
פקס: 02-655-0973 (מערכת נסיונית)
דוא"ל: A0527155442@GMAIL.COM

ניתן לתרום להוצאות הפצת העלון, דרך עמדות 'נדרים פלוס' - [לעבור לקופות נוספות - להיכנס ל'קרבן צרכי הרבים' - ולגלוש לחשבצת המציאות: 'עלון מים זכים'] - הדברים נכתבו לעורר לב המעיון בלבד - ניתן לקבל את העלון במייל, ע"י שליחת בקשה לדוא"ל של המערכת. להנצחת שמות לע"ג ולרפ"ש וכדו' (50@), ובכל ענייני העלון, ניתן לפנות: 1515-271-55442 (תא קולי)